

מתי ייחשבו יחסים בין צדדים למיזם משותף ולא יחסי עבודה / יניב פרידהוף, עו"ד¹

לעיתים נוטים צדדים להסכם, לנסות ולהגדיר את יחסיהם העסקיים באמצעות מונחים משפטיים - אם בהסכם בכתב או אם בעל פה, כך שבדרך זו, בבוא היום, כאשר יבחנו היחסים המשפטיים שבין הצדדים, ניתן יהיה למצוא בהסכם את הפתרון הברור לך. זאת, מתוך הנחת הצדדים שהמונח שבו בחרו להשתמש לתיאור יחסיהם, הוא זה שיקבע את מהותם, ואת החובות הנגזרות ממהות זו. אך מה קורה כשלמונח אין משמעות משפטית ברורה?

כאשר מעלים את ההסכמות על הכתב יש ליתן הדעת לכך כי בתי המשפט נוטים יותר ויותר לבחון, מעבר לכתוב בהסכם עצמו ולעיתים אף מעבר לכוונת הצדדים (גישה אשר הייתה מקובלת משך שנים רבות כבסיס לפרשנות הסכם), את נסיבותיו, מעבר לכתוב בהסכם עצמו ומעבר להגדרת מערכת היחסים אשר הוגדרה על ידי הצדדים לו. לפרשנות זו יהיו בסופו של יום השלכות כלכליות משמעותיות ביותר על מי מהצדדים, הרבה מעבר למה שתכננו בתחילה כשהחליטו לחסוך בהוצאות משפטיות עת כרתו ביניהם הסכם שהותיר את המהות שבו עמומה ונתונה לפרשנות. הצדדים כשחשבו שיוכלו להסדיר ביניהם במטרה לחסוך בתחילת ההליך עת כרתו ביניהם את ההסכם.

כך למשל, בפסק דין שניתן לאחרונה בבית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע עמד בית המשפט על ההבחנה שבין המושג "מיזם משותף" לבין המושג "שותפות" במטרה לבחון האם בין צדדים להסכם התקיימו יחסי עובד מעביד או לא.

החברה הנתבעת טענה שאין מדובר בעובד אלא ב"מיזם משותף". המושג "מיזם משותף" בו בחרו הצדדים להשתמש על מנת להגדיר את יחסיהם אינו מוגדר בדין הישראלי, אך כנראה שהוא כולל מערכת יחסים עסקית קצובה בזמן המוגבלת בדרך כלל לעסקה אחת, או פרויקט אחד (ולא יחסים מתמשכים או ארוכי טווח), כמו גם חלוקה של רווחי המיזם (תוך שיתוף ברווחים ובהפסדים). ככל שמי מהצדדים יצליח להוכיח כי במקרה כזה התקיימו התנאים להכרה ביחסיהם כמיזם משותף, ניתן יהיה כנראה לקבוע כי אין מדובר ביחסי עובד מעביד.

בית המשפט קבע, כי אין בעובדה שמישהו מהצדדים, או אפילו כולם, כינו את היחסים שביניהם "מיזם משותף" (או בשם אחר) ואף כתבו זאת בהסכם כזה או אחר, כדי למנוע מבית הדין לקבוע מה היה סוג היחסים שביניהם. מכאן שגם כאשר ישנו הסכם כתוב המאשר קיומם של יחסים מסוימים בין צדדים, בסופו של יום יכריע תוכנה של ההתקשרות, ולא המונחים בהם השתמשו הצדדים. באותו מקרה, על אף שימוש במונחים מסוימים בהתקשרות שבין הצדדים, בית הדין בחן את המהות האמיתית שלה ונסיבותיה וקבע כי אין מדובר ב"מיזם משותף" אמיתי, ומכאן קביעתו שמדובר ביחסי עובד מעביד בין הצדדים המצדיקים תשלום משמעותי של פיצויים לעובד על ידי המעסיק.

יודגש, במקרה זה דובר בסוגיה הרלוונטית לדיני העבודה, אולם נושא זה עולה בכל סוגיה בחיי חברה עסקית, קטנה כגדולה. אשר על כן, מומלץ בטרם כל התקשרות להתייעץ עם עורך דין הבקיא בתחום, אשר ינסח יחד עם הצדדים הסכם המבהיר את כוונתם האמיתית של הצדדים, ויפקח, בחיי החברה, כי הצדדים לו מקיימים אותו כלשונו, ויוכל, עם הזמן, לעדכן את ההסכם בהתאם למה שמתרחש בפועל בחברה.

¹ עו"ד יניב פרידהוף הינו עורך דין במשרד אפיק ושות', העוסק בין היתר במשפט המסחרי, מיזוגים ורכישות ודיני חברות. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.